

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2014

REKENINGKUNDE

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 15 bladsye en 'n antwoordeboek van 17 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit SES verpligte vrae.
2. Beantwoord AL die vrae in die spesiale antwoordeboek wat voorsien is.
3. Waar moontlik, moet bewerkings getoon word om deelpunte te verdien.
4. Nieprogrammeerbare sakrekenaars mag gebruik word.
5. Jy mag 'n donker potlood of swart/blou pen gebruik om jou vrae te beantwoord.
6. 'n Uiteensetting van vrae word voorsien. Jy moet probeer om by die voorgestelde tyd vir elke vraag te hou.

Vraag	Onderwerp	Kategorie	Punte	Minute
1	Voorraadwaardasie en interne kontrole	Bestuursbronne	35	20
2	BTW en Versoenings	Finansiële bestuur	50	30
3	Vervaardigingsondernemings	Koste- en Bestuursrekeningkunde	40	25
4	Maatskappye – Finansiële state en ouditering	Finansiële rekeningkunde en Ouditering	70	40
5	Kontantvloei en vertolking	Finansiële rekeningkunde	55	35
6	Begroting en bestuur van vaste bates	Bestuursrekeningkunde en Batebestuur	50	30
TOTAAL			300 punte	180 minute

VRAAG 1: VOORRAADWAARDASIE EN INTERNE KONTROLE (35 punte; 20 minute)

Jy word voorsien van inligting uit die boeke van Reggie's Music Den. Die eienaar van die besigheid is Reg Mfeku. Hulle verkoop een tipe DVD. Die finansiële jaar eindig 28 Februarie 2014.

OPDRAGTE:

- 1.1 Bereken die:
- slotvoorraad op 28 Februarie 2014, deur gebruik te maak van die eerste-in-eerste-uit (EIEU)-metode van voorraadwaardasie. (7)
  - koste van verkope van DVDs verkoop. (8)
  - totale hoeveelheid eenhede verkoop. (4)
  - totale bedrag van verkope. (5)
  - bruto wins. (2)
- 1.2 Is die EIEU-metode geskik vir hierdie produk? Verduidelik. (3)
- 1.3 Watter advies kan jy vir Reg gee i.v.m. sy prysbeleid van 'n vaste verkoopprijs vir produkte? (2)
- 1.4 Reg koop sy voorraad van geregistreerde voorsieners in Durban. Hy is gefrustreerd oor die "onbillike mededinging" waarmee hy in sy industrie mee te doen kry.
- Gee 'n redelike verduideliking van die "onbillike mededinging" waaroor Reg bekommerd is. (2)
  - Gee 'n praktiese voorstel vir Reg hoe om hierdie mededinging te hanteer en die resultate van die besigheid te verbeter. (2)

INLIGTING:

1.	AANTAL EENHEDE	EENHEIDS- PRYS	TOTAAL
Voorraadsaldo: 1 Maart 2013	830	R65	53 950
Totale aankope vir die jaar:	3 470		223 760
Mei 2013	1 350	R72	97 200
Augustus 2013	980	R62	60 760
November 2013	520	R55	28 600
Januarie 2014	620	R60	37 200
Voorraadsaldo: 28 Februarie 2014	940	?	?

2. Vervoerkoste vanaf Durban beloop R5 per eenheid. (Die openingsaldo sluit die vervoerkoste in.)
3. 80 eenhede van die aankope gedurende Mei 2013 was beskadig en moes vernietig word. Hierdie transaksie was nie geboekstaaf nie. Let daarop dat hierdie goedere nie deur versekering gedek was nie.
4. Die normale verkoopprijs van DVDs is vasgestel teen R100 per eenheid.
5. 300 eenhede van die beginvoorraad is verkoop teen 25% onder die normale verkoopprijs omdat dit verouderde musiek-DVDs was.

VRAAG 2: BTW EN VERSOENINGS**(50 punte; 30 minute)****2.1 BTW**

- 2.1.1 Kies die korrekte woord/frase van die gegewe alternatiewe om die sinne te voltooi. Skryf slegs die woord/frase teenoor die vraagnommer (a tot d), in die antwoordeboek. (8)

**ONTDUIKING ; NULKOERS-BTW ; INSET-BTW ; VERMYDING ;
UITSET-BTW ; VRYGESTEL VAN BTW**

- (a) ... is BTW wat van klante ingevorder word.
- (b) Fooie betaalbaar vir onderwys is 'n voorbeeld van ... goedere of dienste.
- (c) Belasting ... is onwettig en strafbaar volgens wet.
- (d) ... is BTW wat betaal word wanneer die besigheid goedere aankoop.
- 2.1.2 Billy's Canteen, is 'n besige wegneemetesonderneming in 'n industriële area. Alhoewel die jaarlikse inkomste uit verkope minder as R1 miljoen is, het Billy, die eienaar, die besigheid vir BTW geregistreer.

OPDRAGTE:

- (a) Bereken die bedrag BTW wat Billy moet betaal aan, of ontvang, vanaf die SAID. (11)
- (b) Verduidelik waarom dit tot Billy se voordeel is om vir BTW geregistreer te wees. Staaf jou antwoord met syfers. (2)
- (c) Dodgey Dealers, een van Billy se verskaffers, het vir Billy goedere ter waarde van R5 850 teen R2 500 aangebied. Hy noem dat Billy kontant moet betaal en dat hy nie 'n faktuur gaan uitreik nie. (2)
- Watter advies sal jy vir Billy gee?

INLIGTING:**1. TRANSAKSIES VIR MAART EN APRIL 2014:**

Kontant en kredietverkope vir die periode (BTW ingesluit)	87 210
Totale aankope van goedere (BTW uitgesluit)	52 000
Lone betaal aan personeel	15 600
Telefoon, water en elektrisiteit	10 032
BTW op ou verwarmingsoonde wat verkoop is	336
Korting toegestaan aan debiteure vir vroeë betaling	1 425
BTW op goedere geneem vir persoonlike gebruik	105

2.2 KREDITEURVERSOENING

OPDRAGTE:

- 2.2.1 Bereken die korrekte bedrag wat 24/7-Handelaars skuld aan Bugsy Voorsieners. Toon die effek van elke transaksie op die saldo van Bugsy Voorsieners in die krediteurgrootboek. (Gebruik die tabel voorsien.) (8)
- 2.2.2 Watter advies sal jy vir die eienaar i.v.m. **punt (d)** hieronder gee? (2)
- 2.2.3 Voorsien TWEE interne kontrolemaatreëls wat geïmplementeer kan word om soortgelyke insidente in die toekoms te vermy. (4)

INLIGTING:

Bugsy Voorsieners toon 'n saldo van R35 260 in die krediteurgrootboek van 24/7-Handelaars.

24/7-Handelaars het die volgende staat van Bugsy Voorsieners ontvang:

BUGSY VOORSIENERS REKENINGSTAAT				
Kaapweg 21 Kimberley, 0034			Tel: (053) 332 3345 Fax : (053) 332 5567	
DEBITEUR: 24/7-Handelaars			STAAT DATUM: 28 April 2014	
DATUM		BESONDERHEDE	BEDRAG	SALDO
2014 April	1	Rekening gelewer		52 300
	5	Faktuur nr. 772	4 760	57 060
	6	Kwitansie nr. 388	(22 000)	35 060
	15	Faktuur nr. 773	8 730	43 790
	18	Kredietnota nr. 122	(920)	42 870
	24	Faktuur nr. 774	2 400	45 270
BF&W	28	Faktuur nr. 775	7 560	52 830
Sluit alle transaksies tot 28 April 2014 in				

Addisionele inligting: (Alle inskrywings op die staat is korrek.)

- (a) Faktuur nr. 773 was foutiewelik ingeskryf as R8 370 in die Krediteurjoernaal en ook so oorgeboek na die krediteurgrootboek.
- (b) Die boekhouer het 7,5% korting afgetrek van die betaling van R22 000 op die 6de. Bugsy Voorsieners het laat weet dat die besigheid nie geregtig was op die korting nie, omdat die betaling laat was.
- (c) Kredietnota nr. 122 was oorgeboek na die verkeerde kant van Bugsy Voorsieners se rekening in die krediteurgrootboek.
- (d) Dit was ontdek dat faktuur nr. 774 vir goedere was wat deur die voorraadbestuurder is vir sy persoonlike gebruik aangekoop was. Hy het die besigheid se bestelboek hiervoor gebruik. Hierdie faktuur verskyn nie in Bugsy Voorsieners se rekening in die krediteurgrootboek nie.
- (e) 'n Elektroniese betaling van R15 000, gemaak aan Bugsy Handelaars op 30 April 2014 verskyn nie op die staat nie.

2.3 DEBITEURE

Die eienaar van Petronela-Handelaars, Gladys, nader jou vir hulp met die bestuur van haar uitstaande debiteure.

OPDRAGTE:

- 2.3.1 Noem die debiteur(e) wie se rekening(e) nie agterstallig is nie. (2)
- 2.3.2 Bereken watter persentasie van die bedrag wat deur debiteure verskuldig is, langer as die toegelate kredietperiode uitstaande is. (5)
- 2.3.3 Noem DRIE kontrolemaatreëls wat Gladys kan implementeer om die invordering van debiteure te verbeter. (6)

INLIGTING:

A.

DEBITEURE	SALDO	LOPEND	61 – 90 DAE	91 – 120 DAE
K. Pillai	3 270	3 270		
S. Meinjies	4 420	2 900	1 520	
P. De Beer	2 160	430	980	750
T. Harry	2 150			2 150
	?			

- B. Van debiteure word verwag om binne 60 dae hul rekeninge te betaal.

VRAAG 3: VERVAARDIGINGSONDERNEMINGS**(40 punte; 25 minute)**

Jy word voorsien van inligting aangaande Fab Fabrics, 'n tekstielvervaardiger. Die besigheid vervaardig uniforms vir skole. Die finansiële jaar het op 30 Junie 2014 geëindig.

OPDRAGTE:

3.1 Voltooi die volgende vir die jaar geëindig 30 Junie 2014:

3.1.1 Nota vir fabrieks bo-koste (11)

3.1.2 Produksiekostestaat (Toon bewerkings in hakies.) (13)

3.2 **Gelykbreek-analise:**

3.2.1 Bereken die aantal eenhede wat die onderneming moet vervaardig om gelyk te breek. (5)

3.2.2 Lewer kommentaar oor of die eienaar tevrede behoort te wees of nie, deur te verwys na die vorige jaar se syfers, sowel as jou berekeninge in VRAAG 3.2.1. (4)

3.3 Die eienaar is bekommerd oor die hoeveelheid klere wat van Sjina en ander Oosterse lande af ingevoer word.

3.3.1 Dink jy die regering behoort die invloei van tekstiele wat die land binnekom, te beperk? Verduidelik. (3)

3.3.2 Wat kan Fab Fabrics doen om hul besigheid aan die gang te hou? Gee TWEE voorstelle. (4)

INLIGTING:**1. Voorraadsaldo's:**

	30 JUNIE 2014	1 JULIE 2013
Grondstowwe	36 800	42 440

Die besigheid dra geen goedere-in-bewerking oor na die volgende jaar nie.

2. Transaksies vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2014:

A.	Grondstowwe aangekoop	R480 000
	Vervoerkoste van grondstowwe	R28 200

B. Indirekte grondstowwe gebruik in die fabriek, beloop R49 606.

C. Fabriekshuur is R7 500 per maand. Die huur vir Junie 2014 is uitstaande.

D. Water en elektrisiteit was betaal, R97 000. 80% hiervan moet aan die fabriek toegeedeel word.

E. Die uitgawe aan versekering was R42 000. Dit moet tussen die fabriek en die kantore verdeel word in die verhouding 5 : 2.

F. Diverse fabrieksuitgawes beloop, R44 694.

G. Die fabriek het vier werkers wat by produksie betrokke is. Hulle het elkeen 'n gemiddeld van 150 uur per maand teen R45 per uur (normale tyd) gewerk. Die oortydrekords vir die jaar toon dat die vier werkers 'n totaal van 500 ure oortyd gewerk het. Die tarief vir oortyd is R70 per uur. Die totale werkgewersbydrae tot die pensioenfonds, is 9% van die lone vir normale tyd.

H. Indirekte arbeid in die fabriek bestaan uit die fabrieksvorman wat R114 600 per jaar verdien, en 'n skoonmaker wat R39 000 per jaar verdien (werkgewersbydraes ingesluit). Die skoonmaker bring die helfte van haar tyd in die fabriek deur.

I.	Totale verkoops- en verspreidingskoste	R177 000
	Totale administrasie koste	R226 500

Al die bogenoemde aansuiwerings is by hierdie totale in ag geneem.

J. Verkoopprys per eenheid, R110. Veranderlike koste per eenheid, R65.

K.		30 JUNIE 2014	1 JULIE 2013
	Totale aantal eenhede geproduseer en verkoop	16 600	15 700
	Gelykbreekpunt (aantal eenhede)	?	10 220

VRAAG 4: MAATSKAPPYE – FINANSIËLE STATE EN OUDITERING**(70 punte; 40 minute)**

Thevarani Bpk. is 'n publieke maatskappy met 'n gemagtigde aandeelkapitaal van 750 000 gewone aandele. Die inligting is van toepassing op die finansiële jaar wat eindig op 28 Februarie 2014.

OPDRAGTE:

- 4.1 Vul die ontbrekende bedrae in op die **Inkomstestaat** wat voorsien is. Let op dat **Punt F** reeds in ag geneem is met die berekening van die netto-wins na belasting, van **R380 000**. (13)
- 4.2 Voltooi die volgende notas tot die Balansstaat: (Toon die berekeninge in hakies.)
- 4.2.1 Handels- en ander ontvangbare bedrae (7)
- 4.2.2 Gewone aandeelkapitaal (9)
- 4.2.3 Behoue inkomste (8)
- 4.3 Voltooi die **Balansstaat** op 28 Februarie 2014. (*Waar notas nie gevra word nie, moet bewerkings in hakies getoon word, om deelpunte te verdien.*) (23)
- 4.4 Die interne ouditeur waarsku die hoofuitvoerende beampte (HUB) dat dit probleme vir die besigheid kan veroorsaak as sy private onthaal-uitgawe by diverse uitgawes ingesluit word.
- 4.4.1 Na watter AARP/IFRS-beginsel verwys die interne ouditeur as kommer oor hierdie saak uitgespreek word? (2)
- 4.4.2 Noem TWEE gevolge vir die besigheid indien die HUB nie ag slaan op die advies van die interne ouditeur nie. (Noem TWEE punte.) (4)
- 4.5 By die algemene jaarvergadering het die direkteure voorgestel dat R250 000 spandeer word aan die opgradering van die sportgronde by drie plaaslike skole. Verduidelik waarom besighede sulke projekte aanpak. (Gee TWEE redes.) (4)

INLIGTING:**1. Uittreksel uit die Voor-aansuiweringsproefbalans op 28 Februarie 2014**

	DEBIET	KREDIET
Gewone aandeelkapitaal		2 100 000
Behoue inkomste (1 Maart 2013)		234 000
Lening: Sentry Bank		160 000
Vaste bates (drawaarde)	2 258 000	
Handelsvoorraad	162 220	
Debiteurekontrole	63 000	
Vaste deposito: Oxford Bank (7,5% p.j.)	125 750	
Bank	190 650	
SAID: Inkomste belasting (voorlopige betalings)	170 000	
Krediteurekontrole		26 000
Versekering	11 760	
Huurinkomste		17 300
Rente op vaste deposito		15 800
Totale ander/bedryfsinkomste		55 000
Gewone aandele dividende (betaal 31 Augustus 2013)	120 000	

2. Addisionele inligting:

A. Aandelekapitaal:

400 000	Uitgereikte aandele op 1 Mei 2013. (Begin van finansiële jaar)
100 000	Addisionele aandele uitgereik op 31 Oktober 2013 teen R5 elk. Hierdie transaksie is korrek aangeteken.

- B. Op 31 Januarie 2014, het die besigheid 25 000 gewone aandele teen R118 750 van ontevrede aandeelhouders teruggekoop. Hierdie transaksie is nie in ag geneem nie. Hierdie aandeelhouders kwalifiseer nie vir finale dividende nie.

- C. Die leningstaat ontvang van Sentry Bank, toon die volgende:

Openingsaldo	256 600
Terugbetalings gedurende die jaar, insluitend rente	96 600
Sluitingsaldo	193 000

- Maak voorsiening vir rente op die lening.
- R40 000 van die lening sal in die volgende finansiële jaar terugbetaal word.

- D. Inkomstebelasting vir die jaar is bereken as R162 800. Dit moet nog in berekening gebring word.

- E. Verklaar 'n finale dividend van 22 sent per aandeel op 28 Februarie 2014. Dit moet in berekening gebring word.

- F. **Die volgende aansuiwerings moet slegs vir die Balansstaat in ag geneem word:**

- Die huur vir Februarie 2014 was nog nie ontvang nie. Die ekstra stoorruimte word sedert 1 Desember 2013 verhuur.
- Op 1 Oktober 2013 is 'n addisionele versekeringspolis op toerusting uitgeneem. Die jaarlikse premie van R6 720 is betaal.
- Die voorsiening vir oninbare skuld is aangesuiwer tot 3% van debiteure.
- Op 28 Februarie 2014 is R4 500 uitstaande vir ouditfooie.

- G. **Aan die einde van die jaar is die volgende finansiële aanwysers bereken:**

Bedryfsuitgawes as 'n persentasie van verkope	8%
Bruto wins-persentasie	40%

VRAAG 5: KONTANTVLOEISTAAT EN VERTOLKING**(55 punte; 35 minute)****OPDRAGTE:**

- 5.1 Kies watter term/begrip in KOLOM A by die omskrywing in KOLOM B pas. Skryf slegs die letter van jou keuse teenoor die vraagnommer neer.

KOLOM A		KOLOM B	
5.1.1	Solvabiliteit	(a)	Die besigheid se bedryfsdoeltreffendheid
5.1.2	Hefboomeffek	(b)	Die vermoë van die besigheid om sy korttermynverpligtinge (skuld) na te kom.
5.1.3	Likiditeit	(c)	Die mate waartoe die besigheid gebruik maak van lenings (geleende kapitaal)
5.1.4	Winsgewendheid	(d)	Totale bates: Totale laste
		(e)	Die opbrengs verdien deur aandeelhouders

(8)

- 5.2 Die volgende inligting is uit die boeke van Braelyn Handelaars Bpk., 'n kleinhandelsonderneming wat dames- modeklere en bykomstighede koop en verkoop, geneem. Die finansiële jaar eindig op 28 Februarie 2014.

- 5.2.1 Vul die ontbrekende bedrae in op die gedeeltelik voltooide Kontantvloeistaat. Toon alle bewerkings in hakies. (15)

- 5.2.2 Bereken die volgende finansiële aanwysers/verhoudings:

- (a) Skuld/ekwiteitsverhouding (3)

- (b) Opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang. (5)

- (c) Netto batewaarde per aandeel (NBWPA) (4)

- 5.2.3 Lewer kommentaar oor die likiditeitsposisie van die besigheid. Verwys na die bedryfsverhouding en die vuurproefverhouding in jou antwoord. (4)

- 5.2.4 Die besturende direkteur wil die lening met 'n addisionele R300 000 verhoog om uitbreidings en verbeteringe aan gebou en te finansier. Watter advies het jy vir haar? Haal toepaslike syfers of finansiële aanwysers aan om jou mening te ondersteun. (4)

- 5.2.5 Die direkteure beplan om addisionele aandele teen R6,00 per aandeel in die nuwe jaar uit te reik. Sal voornemende beleggers graag aandele in hierdie besigheid wil koop? Verduidelik, deur gebruik te maak van relevante finansiële aanwysers. (5)

- 5.2.6 Die bestaande aandeelhouders is tevrede met die opbrengs op hul belegging. Behoort hulle tevrede te wees? Lewer kommentaar op die opbrengs op aandeelhouersekwiëit, verdienste per aandeel (VPA) en dividend per aandeel (DPA). (7)

INLIGTING:**1. Uittreksel uit die inkomstestaat vir die jaar geëindig 30 April 2014:**

Waardevermindering	83 720
Rente op lening	85 500
Inkomstebelasting	135 000
Netto inkomste na belasting	450 000

2. Inligting uit die Balansstaat op 30 April:

	30 April 2014	30 April 2013
Vaste bates (drawaarde)	2 776 020	2 304 500
Vaste deposito	150 000	280 000
Voorraad	249 860	154 000
Bedrae ontvangbaar	107 420	82 400
SAID: Inkomstebelasting	6 800 (Dt)	-
Kontant en kontantekwivalente	10 000	42 600
Aandeelhoudersbelang	2 055 100	1 633 500
Gewone aandele kapitaal	1 932 000	1 596 000
Behoue inkomste	123 100	37 500
Lening: Lands Bank	950 000	1 050 000
Bedrae betaalbaar	37 200	56 600
Oortrokke bank	27 800	-
SAID: Inkomstebelasting	-	22 600 (Kt)
Aandeelhouders vir dividende	230 000	100 800

3. Aandelekapitaal inligting:

Gemagtigde aandelekapitaal: 750 000 gewone aandele.

Uitgereikte aandelekapitaal:

420 000 Gewone aandele uitgereik op 1 Mei 2013	1 596 000
80 000 Addisionele aandele uitgereik op 1 Januarie 2014	336 000

- Nuwe toerusting is gedurende die finansiële jaar aangekoop, maar geen vaste bates is verkoop nie.
- 'n Interim dividend van 32 sent per aandeel is betaal op 1 Oktober 2013. Die nuwe aandeelhouders is nie geregtig op interim dividende nie. 'n Finale dividend van 46 sent per aandeel is verklaar op 30 April 2014.
- Die volgende finansiële aanwysers word verskaf:

	30 APRIL 2014	1 MEI 2013
Bedryfsverhouding	1,3 : 1	1,6 : 1
Vuurproefverhouding	0,4 : 1	0,7 : 1
Skuld/Ekwiteitsverhouding	?	0,64 : 1
Opbrengs op aandeelhoudersbelang	?	17,5%
Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	23,5%	25,2%
Netto batewaarde per aandeel (NBWPA)	?	389 sent
Verdienste per aandeel (VPA)	101 sent	85 sent
Dividend per aandeel (DPA)	78 sent	65 sent
Markwaarde van aandele (op aandelebeurs)	545 sent	532 sent
Huidige rentekoers op lenings	9,5%	9%

VRAAG 6: BEGROTING EN BESTUUR VAN VASTE BATES (50 punte; 30 minute)**6.1 BEGROTING**

Die volgende inligting is geneem uit die boeke van Sonskyn Handelaars. Die besigheid verkoop skryfbehoeftes, boeke en tydskrifte. Die eienaar is Sunny Buchaya.

OPDRAGTE:

6.1.1 Bereken die ontbrekende bedrae op die begroting, aangedui deur **(a)** tot **(e)**. Toon bewerkings om deelpunte te verdien. (16)

6.1.2 Sunny (die eienaar) wil 'n groter persentasie goedere op krediet aankoop. Watter advies kan jy hom gee? (TWEË punte) (4)

INLIGTING:**1. KONTANTBEGROTING VIR DIE TYDPERK GEËINDIG 31 DESEMBER 2014**

<i>Kontant ontvangstes</i>	OKT 2014	NOV 2014	DES 2014
Kontant verkope	76 000	82 000	90 000
Kontant van debiteure	292 160	317 120	(a)
Lening: Groot Bank	-	-	300 000
Huur Inkomste	12 400	12 400	(b)
Totale kontant ontvangstes	380 560	411 520	
<i>Kontant betalings</i>			
Kontant aankope van voorraad	142 500	153 750	168 750
Betalings aan krediteure	87 500	(c)	95 000
Terugbetaling van lening	20 000	-	-
Rente op lening	-	-	(d)
Onttrekkings	5 000	5 000	5 000
Lone en salarisse	36 000	(e)	36 000
Ander diverse kontant betalings	22 000	22 000	22 000
Verbeteringe aan winkel	-	-	100 000
Totale kontantbetalings	313 000		
Kontant surplus/tekort	67 560		
Bank (begin saldo)	54 550		
Bank (eindsaldo)	122 110		

2. Addisionele inligting:

- A. 20% van totale verkope is kontant.
- B. Die volgende verkoopsyfers is verkry:

AUGUSTUS 2014	SEPTEMBER 2014	OKTOBER 2014
350 000	340 000	380 000

- C. Tendense toon dat 80% van debiteure betaal in die maand van verkope, en 18% betaal binne 60 dae. 2% van debiteure word gewoonlik afgeskryf.
- D. Die besigheid handhaaf 'n vaste basisvoorraad. Voorraad wat verkoop is, word in dieselfde maand vervang. Winsgrens, 60% op kosprys.
- E. 40% van voorraad aankope is op krediet. Krediteure laat 'n krediettermyn van 60 dae toe. Die besigheid maak seker dat dit nagekom word.
- F. Die huurder ontvang 'n 15% afslag op die huur vir Desember 2014 om te vergoed vir die ongerief veroorsaak tydens die opknapping van die geboue.
- G. Alle werknemers is geregtig op 'n jaarlikse bonus in November 2014, gelykstaande aan 75% van hul gewone tyd-betaling.
- H. Die lening sal ontvang word op 1 Desember 2014 teen 'n rentekoers van 9,5% p.j.

6.2 VASTE BATES

Jy word voorsien van die Vaste bate-nota van Mapele Handelaars vir die jaar geëindig 30 Junie 2014.

OPDRAGTE:

- 6.2.1 Bereken die bedrae aangedui deur **A** tot **F** op die nota.
Toon alle berekeninge om deelpunte te verdien. (17)
- 6.2.2 Bereken die totale opgehoopte waardevermindering op die verkoopte toerusting. (4)
- 6.2.3 Wanneer is die nuwe voertuig aangekoop? (Toon jou bewerkings.) (7)
- 6.2.4 Gee 'n goeie rede waarom die besigheid 'n deel van hul vaste eiendom sal verkoop. (2)

INLIGTING:

1. Vaste bate-nota

	GROND EN GEBOU	VOERTUIG	TOERUSTING
Kosprys (1 Julie 2013)	1 980 000	B	176 000
Opgehoopte waardevermindering (1 Julie 2013)	(0)	(132 000)	E
DRAWAARDE (1 Julie 2013)	1 980 000	C	96 200
Bewegings:			
Toevoegings		250 000	
Bateverkope	A		F
Waardevermindering		D	(20 050)
DRAWAARDE (30 Junie 2014)	1 550 000	481 500	54 150
Kosprys (30 Junie 2014)	1 550 000	720 000	131 000
Opgehoopte waardevermindering (30 Junie 2014)	(0)	(238 500)	(76 850)

2. Voertuig se waarde word verminder teen 20% p.j. op kosprys.

50

TOTAAL: 300